gemeente
Barneveld

Memo motivatie en argumentatie beleidsambities Esvelderbeekzone

Datum: **19 maart 2024**

Onderwerp: Percelen achter Stationsweg 40-42/ zuidelijk van de Esvelderbeek

College van Burgemeester & Wethouders

Afzender: E. van Maanen – Harbers, P. de Jonge

In deze memo wordt gemotiveerd waarom ontwikkeling naar waterberging, natuur en recreatie van gronden aan de Stationsweg en rond de Esvelderbeek voor de Gemeente Barneveld wenselijk is. De onderbouwing is op onderwerp en op beleid, afspraken en wetgeving beschreven.

Aanleiding
Rond de Esvelderbeek, ten zuiden van Harselaar staat een aantal kavels te koop. De inschrijving voor verkoop loopt af op 9 april. Daarmee is het onderwerp urgent geworden. Het gaat om circa 15 ha landbouwgrond met aan de Stationsweg een kavel met 2 woningen (zie bijlage 1).

Ruimtelijke ordening
Goede plek
Uit het coalitieakkoord 2022-2026: *'Wij hechten veel waarde aan ons landschap. De grote natuurgebieden, de kenmerkende beken, het kleinschalige coulissenlandschap etcetera, daar staan we pal voor….. Bij natuurherstel of versterking van het landschap zoeken we ook de combinatie met de bekenstructuur. We streven zo veel mogelijk meervoudige doelstelling na. Daar hoort ook bij het dubbelgebruik met voedselproductie en het kunnen beleven van deze gebieden, bijvoorbeeld door wandelroutes.'*

De grond ligt op een goede plek in het landschap van Barneveld: tegen het Schaffelaarse bos aan, in een overgangsgebied tussen bebouwing en landelijk gebied (ter illustratie: figuur 1), onderdeel uitmakend van de Groene Ontwikkelingszone. De plek biedt een uitgelezen kans om de doelen te halen, die we op verschillende gebieden stellen of al gesteld zijn. Afhankelijk van de uiteindelijke inrichting, is te denken aan: waterberging, biodiversiteit, robuuste groen/blauwe dooradering, beekdalherstel, uitloopgebied, klimaatadaptatie.
De keuze voor deze plek past ook goed in de 3e ontwikkellijn uit het RPLG: een natuurlijk landschap dat verbindt[1].

Uitloopgebied
Uit het coalitieakkoord 2022-2026: '*We streven naar een gezonde leefomgeving voor mens, natuur en dier.'*

[1] *'Van sterke contrasten tussen landschappen en stad naar … natuur integraal opgenomen in het gebied (bodemleven, schoonwater, Groenblauwe Dooradering). Verschil tussen natuur en landschap (of natuurlijke processen) verzachten, niet alleen de fysieke grenzen maar ook de functiegrenzen. Hierdoor ontstaat meer diversiteit. Denk aan Landbouwinclusieve natuur, of natuurinclusieve landbouw, maar ook initiatieven als moestuinen, voedselbossen en herenboeren. Beleefbaar en bereikbaar. Daarbij moet de verbinding tussen de stad, burger, boer, en natuur verbeterd worden om de tegenstellingen te verkleinen.'*

Barneveld groeit. We zien nu al druk vanuit de kern Barneveld op de uitloopgebieden. Door de groei zal er nog meer behoefte ontstaan aan uitloopgebieden. Bufferzones, waarin aan beweging en buitensport gedaan kan worden, natuur voor een zondagse wandeling.

Afmaken Esvelderbeekzone
Het is het ook een kans om het project Esvelderbeekzone af te maken met dit deel. De Esvelderbeek is op deze locatie een vrij rechte stroom. Dit in tegenstelling tot het gedeelte meer stroomafwaarts (westzijde) en stroomopwaarts (oostkant), waar al een herstelproject voor de loop (meanderen) van de beek en aanleg van natuurvriendelijke oevers heeft plaatsgevonden. Door meer ruimte te geven aan de beek en in te zetten op een robuust groen-blauw[2] netwerk, kan deze meer water vasthouden. Ook de ecologische kwaliteit van het water verbetert erdoor. Met een klimaatadaptieve inrichting wordt de sponswerking vergroot, grondwater aangevuld en kan de ruimte als inundatiegebied fungeren bij hoog water.

Ligging in GO en onderdeel van GNN
Het geheel is gelegen in de Groene Ontwikkelingszone van de provincie. De beek zelf is onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). In de beschrijving van de kernkwaliteiten van het GNN is als ontwikkelingsdoel opgenomen: '*ontwikkeling ecologische verbinding Esvelder Beek - Barneveldse Beek: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap'.*
Als er andere ontwikkelingen dan natuur plaatsvinden in GO-gebieden, dient hiervoor gecompenseerd te worden. Het is daarom raadzaam om in GO-gebieden vooral natuur of duurzame landbouw te ontwikkelen.

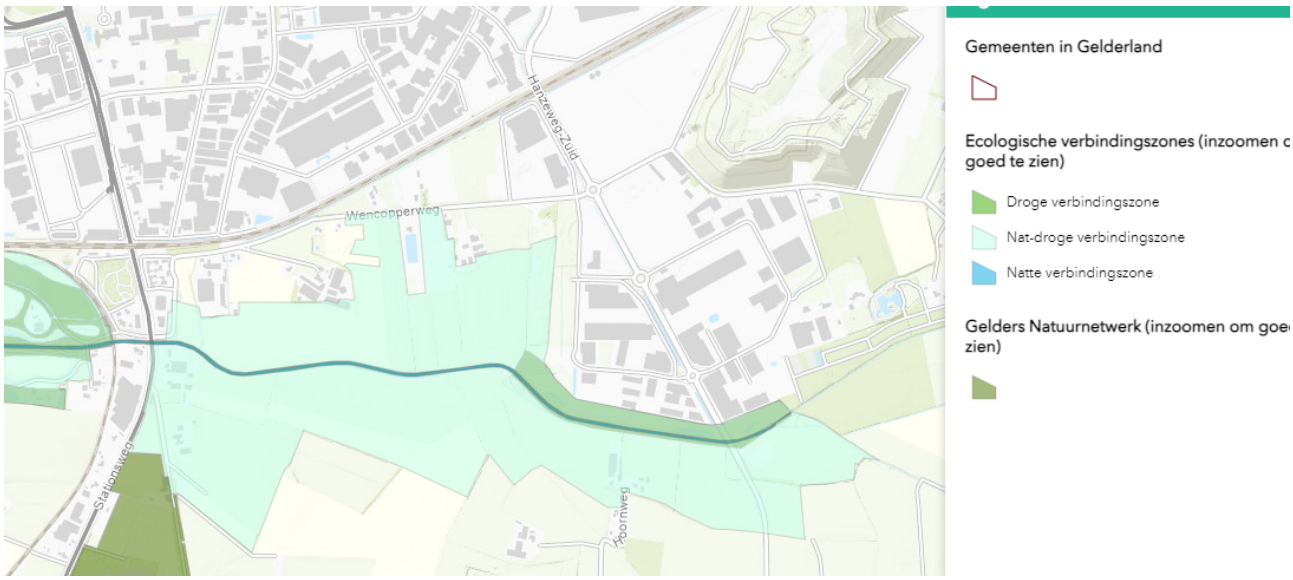
Duurzaamheid
Klimaatadaptatie
Uit het coalitieakkoord 2022-2026: *'… is klimaatadaptatie belangrijk. Het weer zal meer extremen kennen, waardoor risico's ontstaan van wateroverlast en hittestress. Wij brengen de risico's in kaart en willen maatregelen nemen om problemen te voorkomen en robuuster de toekomst in te gaan.*
Wat gaan we daarvoor doen?

- *We willen klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen. Denk bijvoorbeeld aan …..., wateropslag …. en het verminderen van verharding.*
- *We zijn alert op klimaatverandering en spelen daarop in met een klimaatadaptieve inrichting in de dorpen, bedrijventerreinen en het buitengebied. Dan gaat het bijvoorbeeld om klimaatbestendig groen, …… en voldoende ruimte voor opvang van regenwater in de omgeving.'*

Eerder genoemde klimaatadaptieve inrichting van de beek vergroot de sponswerking, grondwater wordt erdoor aangevuld en de ruimte dient als inundatiegebied fungeren bij hoog water. De opgave is o.a. vastgelegd in de BOVI 2050 en via de Kaderrichtlijn Water (KRW) in de Omgevingswet (Besluit kwaliteit leefomgeving) en het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP).

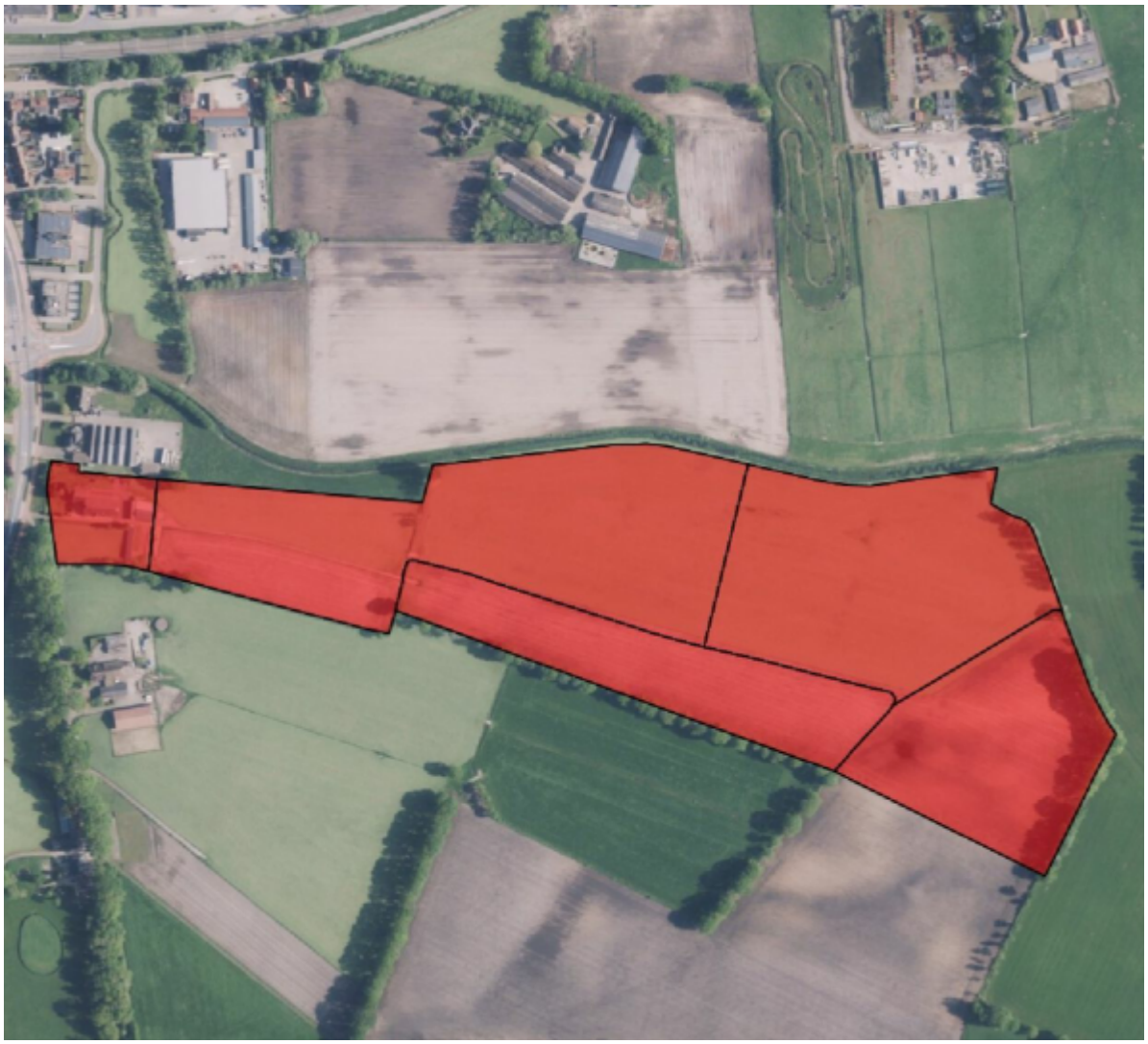
Biodiversiteit
Uit het Biodiversiteitsplan Barneveld: '*De gemeente blijft samen met het waterschap kansen verkennen en benutten voor meer natuurlijke beken. Langs meanderende beken vinden we soorten als wielewaal, ringslang en de prachtige metaalblauwe verschijning van zowel ijsvogel als weidebeekjuffer. Daar waar landbouwgrond wordt afgewisseld met boerenerven, bosjes, lanen, houtwallen en singels vinden we soorten als ree, das en steenuil.'*
Meandering van dit deel van de Esvelderbeek past daar heel goed in. Aanvullende inrichting met houtwallen e.d. of een voedselbos draagt bij aan biodiversiteit.

[2] Onder groenblauwe dooradering (GBDA) verstaan we de 'kleine' natuurelementen die ons landschap in belangrijke mate vormgeven. Als bovengrens hanteren we een omvang van maximaal een paar hectare. Om die reden wordt vaak gesproken van kleine landschapselementen (KLE). Deze kunnen als punten, lijnen of vlakken aanwezig zijn. Naast houtige elementen zoals singels, bomenrijen, houtwallen, heggen, hagen, knotbomen, graften, griendjes en hoogstam-boomgaarden, gaat het om elementen met een begroeiing van kruiden en ruigten en natte elementen zoals slootkanten, natuurvriendelijke oevers en poelen. Ecologisch beheerde sloten kunnen ook tot landschapselementen gerekend worden evenals elementen als keverbanken of kruidenrijke akkerranden. Deze hebben een meer dynamisch karakter dat past bij de kenmerken van akkerbouwlandschappen

Lichtgroen: Groene Ontwikkelingszone (GO)
Donkergroen: Gelders NatuurNetwerk (GNN)

Ligging percelen in Barneveld: ten zuiden van de Esvelderbeek, ten oosten van de Stationsweg.

Figuur 1: Esvelderbeekgebied; plek ten opzichte van bebouwing en natuur